

Hagsmunagæsla Íslands gagnvart ESB vegna aðildar Íslands að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið

Forgangslisti 2022-2023

Samþykkt í ríkisstjórn 10. júní 2022

Efnisyfirlit

Formáli.....	2
Fjármálastarfsemi.....	3
Sjálfbærar fjárfestingar	3
Stafrænn fjármálapakki.....	3
Innstæðutryggingar.....	4
Eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði	4
Innri markaðurinn	4
Ráðstafanir til að tryggja virkan innri markað í neyðarástandi.....	4
Jafnréttismál.....	4
Kynjajafnréttisáætlun	4
Loftslags- og umhverfismál	5
Kolefnisjöfnunargjald við landamæri.....	5
Losun frá flugstarfsemi	5
Losun frá starfsemi nýrra geira (sjóflutningar, byggingar og vegasamgöngur).....	5
Losun og kolefnisbinding sem tengist landnotkun og skógrækt.....	6
Árleg losunarúthlutun	6
Lyfjamál.....	6
Endurskoðun á mannalyfjalöggjöf.....	6
Matvælaöryggi.....	7
Áburður	7
Neysluvatn.....	7
Næringarmerkingar matvæla	7
Sýklalyfjaónæmi	8
Orkumál	8
Raforkumarkaðsmál.....	8
Orkunýtni	9
Orkunýtni bygginga	10

Eftirlits- og stjórnunarkerfi	10
Endurnýjanlegir orkugjafar	10
Sjálfbært flugeldsneyti	11
Peningaþvætti.....	11
Miðlægur eftirlitsaðili aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í Evrópu	11
Rannsóknir og nýsköpun, menntun og menning.....	12
Fjölmíðlafrelsi	12
Samstarfsáætlanir ESB fyrir tímabilið 2021-2027	12
Samgöngumál	13
Flutningar með hópbifreiðum milli landa	13
Upplýsingatæknimál	13
Stafræn starfsskrá.....	13
Netöryggi.....	13
Rafrænir markaðir	14
Rafræn þjónusta.....	14
Gervigreind	14
Vinumarkaðurinn	15
Lágmarkslaun.....	15
Almannatryggingar.....	15

Formáli

Eftirfarandi listi tekur til mála í lagasetningarferli hjá Evrópusambandinu (ESB) sem metin eru sem forgangsmál út frá hagsmunum Íslands vegna aðildar Íslands að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið (EES). Slíkur listi er útbúinn í fjórða sinn, en sambærilegur listi var fyrst lagður fram árið 2016, öðru sinni árið 2018 og síðan 2021. Gert er ráð fyrir að listinn taki til áraanna 2022-2023.

Listinn er settur fram í formi heildaryfirlits yfir öll mál í lagasetningarferli innan ESB sem falla undir gildissvið EES-samningsins og sem skilgreind hafa verið sem forgangsmál hvað íslenska hagsmuni varðar. Að baki búa tillögur ráðuneytanna sem bera ábyrgð á að vakta sín málefnasvið. Tillögurnar hafa verið settar fram á þar til gerðum eyðublöðum í EES-gagnagrunninum. Sum mál kalla á aðkomu og samvinnu margra ráðuneyta.

Listinn er í grunninn einskorðaður við mál sem eru á undirbúnings- eða forstigi hjá framkvæmdastjórn ESB eða mál sem komin eru á vinnslustig en þá hefur framkvæmdastjórnin þegar lagt fram tillögu að lagasetningu til ráðsins og Evrópuþingsins. Í einstaka tilfellum eru mál á listanum þar sem búið er að taka ákvörðun hjá ESB en huga þarf sérstaklega að upptöku viðkomandi gerða í EES-samninginn, t.d. með því að fara fram á aðlaganir. Við gerð listans voru meðal annars lagðar til grundvallar áætlun framkvæmdastjórnar ESB fyrir árin 2019-2024 og verkáætlun framkvæmdastjórnar ESB fyrir árið 2022 sem kom út í lok október á síðasta ári.

Eins og gerð var grein fyrir í síðasta forgangslista þá hefur leiðarstef framkvæmdastjórnar Ursulu von der Leyen verið að styrkja stöðu ESB á alþjóðavettvangi, m.a. til að gera sambandinu kleift að standa risaveldum á borð við Bandaríkin og Kína á sporði, m.a. á sviði tækniþróunar til að efla samkeppnishæfni sambandsins í iðnaði og viðskiptum. Það má því segja að svokallað opið stefnumótandi sjálfræði (e. open strategic autonomy) - sem endurspeglar áætlun ESB til að marka sína eigin stefnu á alþjóðavettvangi og geta tekist á við sameiginlegar áskoranir í fjölmörgu tilliti - liti stefnumál og tillögur framkvæmdastjórnar ESB um þessar mundir. Í þessu skyni hafa metnaðarfullar þverfaglegar áætlanir verið settar fram. Má þar nefna græna sáttmálann, flaggskip von der Leyen, og stafræna starfsskrá sem báðar varða að miklu leyti EES-samstarfið. Í kjölfarið hafa margar tillögur á þessum sviðum verið lagðar fram sem eru að finna í forgangslistanum og eru nú til umræðu hjá ráðinu og Evrópuþinginu. Þessi þverfaglega nálgun framkvæmdastjórnarinnar kallar sífellt meira á að íslenska stjórnkerfið vinni samhent að hagsmunagæslu í góðu samráði við hagsmunaaðila.

Hér er einungis fjallað um mál sem varða löggjöf í mótun innan ESB sem falla undir gildissvið EES-samningsins eða sem kunna að koma til álitu við upptöku gerða í samninginn. Önnur mál í samskiptum við ESB sem tengjast EES-samningnum kalla einnig á öfluga hagsmunagæslu. Má þar m.a. nefna viðræður um nýtt sjóðstímabil Uppbyggingarsjóðs EES og tengdar viðræður, þ.m.t. endurskoðun landbúnaðarsamnings við ESB. Áætlun ESB um aukið samstarf í heilbrigðismálum og á sviði heilsuvár (e. EU Health Union) er dæmi um annað mál sem fylgjast þar vel með en óvíst að hve miklu leyti áætlunin mun falla innan gildissviðs EES-samningsins og hvernig þátttöku Íslands þar verður háttað.

Fjármálastarfsemi

Sjálfbærar fjárfestingar

Í áætlun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins (ESB) um fjármögnun sjálfbærs vaxtar innan sambandsins, með tilliti til umhverfis- og loftslagsmála, er meðal annars lögð áhersla á að samræma upplýsingagjöf um áhættu tengda sjálfbærni við fjárfestingaákvæðanir og að koma á samræmdu flokkunarkerfi með skilgreiningum á því hvað teljist sjálfbær atvinnustarfsemi. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands á þessu sviði er að mótun tæknilegra matsviðmiðana ESB-flokkunarkerfisins taki nægilegt tillit til íslenskra aðstæðna, það endurspeglar á eðlilegan hátt sérstöðu landsins, svo sem með tilliti til notkunar sjálfbærra orkugjafa í atvinnustarfsemi hér á landi, og að samþykktir hlutar flokkunarkerfisins verði innleiddir tímanlega í íslenskan rétt. Hraða ætti upptöku og innleiðingu á reglugerðum ESB um sjálfbæra fjármögnun og flokkunarkerfi í nánú samstarfi við helstu hagsmunaaðila innan og utan stjórnáráðs.

Ábyrgt ráðuneyti: FJR

Stafrænn fjármálapakki

Stafrænn fjármálapakki ESB sem kynntur var í september 2020 felur í sér stefnu um stafræn fjármál og tillögur til lagabreytinga vegna sýndareigna (e. crypto-assets) á fjármálamarkaði, dreifðrar færsluskráartækni (e. distributed ledger technology, DLT) og viðnámsþrótt stafræns fjármálamarkaðar (e. digital resilience). Markmiðið með því að setja pakkann á forgangslista er að íslensk stjórnvöld og þátttakendur á innlendum fjármálamarkaði séu vel upplýst um þróunina innan ESB á þessu sviði og tímanlega sé hægt að koma að athugasemdum við pakkann, eins og við á.

Ábyrgt ráðuneyti: FJR

Innstæðutryggingar

Íslenskar reglur um innstæðutryggingar byggjast á evrópsku regluverki. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands er að afla upplýsinga um málefni innstæðutrygginga, bæði um efnislegt inntak og túlkun tilskipunar 2014/49/ESB, og tillögur og lagabreytingar sem eru til umræðu og í farvatninu á vettvangi ESB. Af hálfu Íslands verður byggt á þeim sjónarmiðum sem fram koma í álitum efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis frá 29. október 2014 við upptöku tilskipunar 2014/49/ESB í EES-samninginn og innleiðingu hennar hér á landi, sbr. einnig bréf utanríkismálanefndar Alþingis frá 25. nóvember 2014, um að ekki verði í gegnum EES-samninginn tekin upp ríkisábyrgð á innstæðum.

Ábyrgt ráðuneyti: FJR

Eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði

Samþykkt hefur verið reglugerð sem breytir fyrri reglugerðum um evrópskar eftirlitsstofnanir (e. European Supervisory Authorities – ESAs) á fjármálamarkaði sem settar voru á fót í kjölfar fjármálakreppunnar. Samhliða því gaf ESB út reglubók um fjármálaregluverk í Evrópu en segja má að þessar stofnanir séu hornsteinn reglna um fjármálastarfsemi og stuðla þær að samræmingu og virku eftirliti á þessu sviði. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands er að sjá til þess að sú aðlögun sem samþykkt var árið 2016 um þátttöku EFTA-ríkjanna innan EES í starfsemi stofnanna og hlutverk ESA við ákvörðunartöku gagnvart aðilum innan EFTA-ríkjanna, í samræmi við tveggja stöða kerfi EES-samningsins, eigi áfram við þegar þessi gerð verður tekin upp í EES-samninginn.

Ábyrgt ráðuneyti: FJR

Innri markaðurinn

Ráðstafanir til að tryggja virkan innri markað í neyðarástandi

Framkvæmdastjórn ESB hefur boðað tillögur að nýrri löggjöf sem munu hafa það að markmiði að tryggja virkan innri markað í neyðarástandi (e. Single Market Emergency Instrument). Verður tillögunum ætlað að tryggja samræmi og samstöðu í viðbrögðum við neyðarástandi, til að tryggja frjálst flæði vara, þjónustu og fólks, að aðfangakeðjur virki sem skyldi og framboð og aðgang að vörum og þjónustu. Markmiðið með hagsmunagæslunni er að fylgjast með framgangi málsins, huga að þátttöku EFTA-ríkjanna og leitast við að tryggja að ráðstafanirnar leiði ekki til viðskiptahindrana gagnvart EFTA-ríkjunum.

Ábyrgt ráðuneyti: UTN

Jafnréttismál

Kynjajafnréttisáætlun

Áherslur framkvæmdastjórnar ESB í jafnréttismálum fyrir árin 2020-2025 eru m.a. að berjast gegn kynbundnu ofbeldi og heimilisofbeldi á grundvelli markmiða Ístanbúl-samningsins, jöfn laun fyrir sömu vinnu og bindandi reglur um launagagnsæi. Einnig er lögð áhersla á að auka hlut kvenna í stjórnunarstöðum og við ákvörðunartöku, jafna umönnunarábyrgð milli kynja, gæta vel að mismunandi áhrifum loftslagsbreytinga á kynin og vinna gegn fjölþættri mismunun. Markmiðið með hagsmunagæslunni er að fylgjast með framgangi og þróun jafnréttismála innan ESB, miðla þekkingu og reynslu Íslendinga í jafnréttismálum og undirbúa upptöku og innleiðingu reglna eftir því sem við á.

Ábyrgt ráðuneyti: FOR

Loftslags- og umhverfismál

Kolefnisjöfnunargjald við landamæri

Hluti af „Fit for 55“ tillögupakka ESB. Tillaga hefur verið lögð fram um stofnun nýs kerfis CBAM (e. Carbon Border Adjustment Mechanism) með það að markmiði að koma í veg fyrir kolefnisleka þ.e. þegar kolefnisfrek starfsemi flyst til þriðju ríkja þar sem skortur er á aðgerðum til að draga úr loftslagsáhrifum. Gildissvið tillögunnar nær yfir vörur sem fluttar eru inn á tollsvæði ESB frá þriðju ríkjum og lagt er til að sett verði innflutningsgjöld á ákveðna vörflokka (sement, áburður, járn og stál, ál og rafmagn). Gert er ráð fyrir því að tillagan komi til framkvæmda 2026 en aðlögunartímabil verður í gildi frá 2023-2026. Með upptöku CBAM er lagt til að endurgjaldslausar losunarheimildir innan ETS kerfisins verði smám saman afnumdar á árunum 2026-2035. Vakta þarf tillöguna og breytingar á henni. Fylgja þarf tillögunni eftir með vöktun í samráði við viðeigandi ráðuneyti. Meta þarf þýðingu tillögunnar fyrir íslenska hagsmunaaðila og greina hvert umfang hins nýja kerfis mun verða hér á landi.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samvinnu við FJR og UTN

Losun frá flugstarfsemi

Tillagan er hluti af „Fit for 55“ tillögupakka ESB. Fyrir liggur tillaga að breytingu á tilskipun 2003/87/EB að því er varðar losun frá flugstarfsemi. Að teknu tilliti til markmiða Íslands í loftslagsmálum snýr hagsmunagæsla á þessu sviði einkum að eftirfarandi þremur atriðum: Meginmarkmiðið er að koma eins og hægt er í veg fyrir að skuldbindingar sem Ísland undirgangist við innleiðingu gerðarinnar leiði til þess samkeppnisstaða Keflavíkurflugvallar sem tengiflugvallar á milli EES og Norður-Ameríku skerðist samanborið við aðra evrópska flugvelli og bein flug yfir Atlantshafið. Annað markmið er að íslenskur almenningur og ferðaþjónustan taki ekki á sig byrðar umfram það sem almennt gerist innan EES í ljósi þess að flug er nánast eini ferðamátinn frá Íslandi til annarra landa. Þriðja markmið er að innleiðing gerðarinnar leiði ekki til kolefnisleka. Sérstaklega þarf að vakta samanlögð áhrif þessarar tillögu og tillögu um sjálfbært flugeldsneyti, sem báðar geta mögulega leitt til umtalsverðar hækkunar á kostnaði við flug til Íslands.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samvinnu við IRN

Losun frá starfsemi nýrra geira (sjóflutningar, byggingar og vegasamgöngur)

Tillagan er hluti af „Fit for 55“ tillögupakka ESB. Lagðar eru til viðamiklar breytingar á tilskipun 2003/87/EB um viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir sem fela í sér að viðskiptakerfi með losunarheimildir fær aukið vægi í aðgerðum ESB en núverandi viðskiptakerfi nær yfir losun frá raforkuframléiðslu, tiltekna iðnaðarstarfsemi og flugstarfsemi innan EES. Helstu breytingar sem lagðar eru til eru:

- Losunarheimildum staðbundinnar starfsemi verði fækkað hraðar en áður var gert ráð fyrir.
- Nýir geirar (sjóflutningar, byggingar og vegasamgöngur) verði felldir undir viðskiptakerfi með losunarheimildir (viðskiptakerfið).
- Skilyrði endurgjaldslausrar úthlutunar til iðnaðarstarfsemi verði hert og hún afnumin í skrefum fyrir geira sem framléiða vörur sem munu heyra undir nýtt kerfi um kolefnisjöfnunargjald á innflutning (CBAM).
- Uppboð losunarheimilda í viðskiptakerfinu munu aukast og tekjur af þeim verður að meginstefnu varið í loftslagsaðgerðir, m.a. gegnum sérstaka sjóði á vegum ESB.
- Breytingar eru lagðar til á reglum um nýsköpunarsjóð og nútímavæðingarsjóð.

Meta þarf þýðingu tillögunnar vegna breytinga á stöðu starfsstöðva í iðnaði vegna breytinga á skilyrðum endurgjaldslausrar úthlutunar og áhrif hennar á byggingar og vegasamgöngur. Vakta þarf tillöguna og breytingar á henni í meðförum Evrópuþingsins og ráðsins.

Ábyrgt ráðuneyti: URN

Losun og kolefnisbinding sem tengist landnotkun og skógrækt

Hluti af „Fit for 55“ tillögupakka ESB. Fyrir liggur tillaga að breytingu á reglugerð ESB 2018/841 sem fjallar um skuldbindingar og uppgjorsreglur vegna losunar og bindingar frá landnotkun, breyttri landnotkun og skógrækt (e. Land use, land use change and forestry – LULUCF). Stefnt er að því að sameina losun og bindingu frá LULUCF með losun metans og nituroxíðs frá landbúnaði í nýjan flokk, landsflokk (e. land sector), frá og með árinu 2031. Stefnt er að því landsflokkur fyrir ESB í heild sinni sé kolefnishlutlaus á árinu 2035. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands er að tryggja að skoðuð verði sérstaklega áhrif aukinna krafna við LULUCF útreikninga.

Ábyrgt ráðuneyti: URN

Árleg losunarúthlutun

Hluti af „Fit for 55“ tillögupakka ESB. Fyrir liggur tillaga að breytingu á reglugerð ESB 2018/842 um sameiginlega ábyrgð á losun. Reglugerðin fjallar um skuldbindingar og uppgjorsreglur vegna losunar á beinni ábyrgð ríkja (e. effort-sharing) frá 2021 til 2030. Helsta breytingin í tillögunni er að hvert ríki fær uppfært markmið fyrir árið 2030 og losunarheimildum verður endurúthlutað fyrir árin 2023-2030. Tillagan felur einnig í sér að árið 2030 verður stofnaður varasjóður með losunarheimildir sem einstök ríki geta fengið úthlutað úr ef að þau hafa ekki náð að standast sín markmið. Úthlutun úr sjóðnum kemur einungis til, ef ESB ríkjum tekst að ná 55% markmiði um samdrátt í losun. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands á þessu sviði er að tryggja að úthlutun Íslands verði byggð á réttum forsendum.

Ábyrgt ráðuneyti: URN

Lyfjamál

Endurskoðun á mannalyfjalöggjöf

Meginmarkmið endurskoðunar lyfjalöggjafar ESB eru að tryggja nægt framboð lyfja og aðgengi að þeim á sanngjörnu verði, hvetja til nýsköpunar, m.a. á sviðum þar sem meðferðarúrræði skortir, hagnýta nýjar vísinda- og tækniaðferðir sem koma fram á sjónarsviðið og stuðla að einföldun kerfisins. Tillaga framkvæmdastjórnarinnar er væntanleg á fjórða ársfjórðungi 2022. Íslenskir hagsmunir miðast við smæð íslenska markaðsins. Tryggja þarf lyfjaöryggi, aðgengi, einföldun á stjórnslu og að hvati sé til að lyf sé markaðssett á smærri markaðssvæðum. Fylgjast þarf sérstaklega með heimildum fyrir rafrænum fylgiseðlum með lyfjum. Ísland, ásamt hinum Norðurlöndunum, hefur farið þess á leit við ESB að reglur um fylgiseðla með lyfjum verði endurskoðaðar þannig að heimilt verði að nota rafræna fylgiseðla eingöngu. Einnig að vakta sérstaklega breytingar um aðgengi að lyfjum, hvort sem það er vegna nýrra reglna sem takmarka aðgengi fyrir smáríki eða auknar kröfur sem gætu leitt til lyfjaskorts. Þetta getur verið í formi aukins kostnaðar við framkvæmd nýrra reglna. Markmið endurskoðunar á löggjöfinni á að vera til bóta en vegna sérstöðu smáríkja þarf að gæta að því að þessar endurskoðuðu reglur komi þeim líka til góðs.

Ábyrgt ráðuneyti: HRN

Matvælaöryggi

Áburður

Samþykkt hefur verið ný reglugerð sem leysir af hólmi reglugerð EB 2003/2003 um ólífrænan áburð sem innleidd hefur verið í íslenskan rétt. Hin nýja reglugerð hefur víðara gildissvið en forveri hennar og tekur því ekki einungis til ólífræns áburðar heldur einnig lífræns áburðar/efna. Tryggja þarf að Ísland verði undanþegið innflutningi á lífrænum áburði eða geti takmarkað slíkan innflutning sökum sérstöðu Íslands vegna sjúkdóma sem hafa ekki komið upp í dýrum eða plöntum vegna einangrunar landsins.

Ábyrgt ráðuneyti: MAR

Neysluvatn

Reglur um neysluvatn er að finna í neysluvatnstilskipun 98/38/EBE sem hefur verið innleidd í íslenskan rétt í samræmi við skuldbindingar Íslands skv. EES-samningnum. Tilgangur tilskipunarinnar er að vernda heilsu fólks gegn skaðlegum áhrifum hverskonar af völdum mengunar með því að tryggja að neysluvatn sé heilnæmt og hreint. Eftirlit með neysluvatni er í höndum heilbrigðisnefnda sveitarfélaga en samræmingin er í höndum Matvælastofnunar. Ef vatnsveitur þjóna færri en 50 íbúum eða 20 heimilum/sumarbústöðum þá hafa heilbrigðisnefndir ekki reglubundið eftirlit með þeim, nema veiturnar þjóni matvælafyrirtækjum. Nýjar reglur á þessu sviði kunna að hafa áhrif á starfsemi sveitarfélaga. Tryggja þarf að breytingum á núverandi ESB-regluverki fylgi ekki óþarfa byrðar á stjórnsýsluna en einnig að nálægðarreglan og hagsmunir sveitarfélaga séu í heiðri höfð.

Ábyrgt ráðuneyti: MAR í samstarfi við URN

Næringarmerkingar matvæla

Reglur um merkingar á matvælum er að finna í reglugerð EB 1168/2011 um miðlun upplýsinga um matvæli til neytenda, sem hefur verið tekin upp í EES-samninginn. Tilgangur reglugerðarinnar er að tryggja betri upplýsingar um innihald matvæla fyrir neytendur með skýrari merkingum á matvælum. Reglugerðin er einn liður í svokallaðri „Farm to Fork“ (F2F) stefnu en henni er ætlað að tryggja umskipti í sjálfbært matvælakerfi innan ESB sem verndar fæðuöryggi og tryggir aðgang að hollum matvælum. Sem hluti af F2F stefnunni hefur framkvæmdastjórn ESB tilkynnt að endurskoða eigi reglur um upplýsingar sem neytendum eru veittar. Markmiðið með því er að tryggja betri merkingar og því betri upplýsingar til neytenda um matvæli til neyslu. Í september 2021 var lögð fram tillaga um sjálfbærnimerkingar (e. Sustainability Labelling Framework). Tillagan er hluti af framtakinu um sjálfbært matvælakerfi og að innleiða sjálfbærni í allar matvælastefnur. Tillaga framkvæmdastjórnarinnar var opin fyrir samráð til október 2021 og munu niðurstöður vera birtar fyrir lok 2022. Eftir samráðið mun framkvæmdastjórnin leggja fram breytingar á reglugerð um miðlun upplýsinga um matvæli til neytenda, fyrir lok 2022. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands er fylgjast vel með þeim tillögum sem fram koma um merkingar. „Nutri-Score“ merkið sem er ein þeirra merkinga sem verið er að skoða hvort gera eigi að skyldumerkingu. Áherslur Íslands eru líkari Norðurlöndunum heldur en mið- og suður Evrópu þegar það kemur að næringarráðleggingum. Mikilvægt er að reyna að koma sjónarmiðum Íslands á framfæri þannig að tekið verði tillit til þeirra í matvælamerkingum, einkum ef merkingarnar verða lögbundnar en ekki valkvæðar.

Ábyrgt ráðuneyti: MAR

Sýklalyfjaónæmi

Evrópsk aðgerðaráætlun gegn sýklalyfjapoli (e. the new EU One Health Action Plan against AMR) var kynnt í júní 2017. Markmið áætlunarinnar er að takast á við vandann sem felst í því að bakteríur í dýrum og mönnum eru orðnar ónæmar fyrir sýklalyfjum en ekki síður að vinna að ramma fyrir framtíðaraðgerðir gegn sýklalyfjaónæmi sem nýtast við stefnumótun og setningu viðeigandi reglna á þessu sviði. Framkvæmdastjórnin hefur í því sambandi lagt áherslu á endurskoðun löggjafar, m.a. um dýraheilbrigði og um tilkynningar um smitsjúkdóma hjá mönnum, með tilliti til nýjustu þróunar á sviði vísinda. Framkvæmdastjórnin hefur einnig sett í forgang að skilgreina og meta ónæmar bakteríur sem valda smitandi dýrasjúkdómum undir nýju dýraheilbrigðislöggjöfnni og með stuðningi Matvælaöryggisstofnunar Evrópu (EFSA), og jafnframt ef nauðsyn þykir að þróa samræmdar reglur um eftirlit með þeim. Einnig á að bæta greiningu á sýklalyfjaópoli í heilbrigðisgeiranum með því að styðja við samvinnu aðildarríkjanna og tilvísunarrannsóknarstofur. Nú þegar má sjá afurðir þessarar vinnu sem náð hafa til Íslands í gegnum EES-samninginn eins og t.d. ný reglugerð um dýralyf og reglugerð um markaðssetningu lyfjablandaðs fôðurs. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands á þessu sviði er að fylgjast með því hvort lögð verði fram heildstæð- eða sértæk löggjöf um sýklalyfjaónæmi. Mikilvægt er að vakta löggjafarferlið á fyrri stigum svo hægt sé að koma viðeigandi athugasemdum á framfæri við ESB og gæta hagsmuna Íslands.

Ábyrgt ráðuneyti: MAR

Orkumál

Heildarendurskoðun orkulöggjafar ESB undir yfirskriftinni "hrein orka fyrir alla Evrópubúa" (Clean energy for all Europeans) liggur fyrir. Hreinorkupakkinn sem um ræðir eru tilskipanir og reglugerðir um orkunýtni bygginga, endurnýjanlega orku, orkunýtni, eftirlits- og stjórnunarkerfi og fjórar gerðir um raforkumarkaðsmál. Hreinorkupakkanum er ætlað að stuðla betur að orkuskiptum og til að uppfylla skyldur Parísarsáttmálans um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Sem fyrr er leiðarljós regluverksins að bæta hag neytenda og umhverfisins ásamt því að efla hagkerfið. Gæta þarf að hagsmunum Íslands við upptöku gerðanna í EES-samninginn.

Raforkumarkaðsmál

Eftirfarandi gerðir eru hluti af hreinorkupakka ESB og varða raforkumarkað.

[Tilskipun Evrópubingsins og ráðsins \(ESB\) 2019/944 frá 5. júní 2019 um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir raforku og um breytingu á tilskipun 2012/27/ESB \(endurútgáfa\)](#)

Í tilskipun (ESB) 2019/944, sem leysir af hólmi raforkutilskipun 2009/72/EB (þriðja raforkutilskipun ESB), eru settar fram sameiginlegar reglur um framleiðslu, flutning, dreifingu, orkugeymslu og afhendingu rafmagns, ásamt ákvæðum um neytendavernd. Markmið tilskipunarinnar er að efla samkeppnismarkað á sviði raforku og stuðla að hagstæðu og gegnsæju orkuverði fyrir neytendur, auka orkuöryggi og tryggja sjálfbært og loftlagsvænt orkukerfi. Í tilskipuninni eru settar meginreglur um starfsemi raforkukerfisins og þá sérstaklega reglur um valdeflingu neytenda og neytendavernd, um aðgang að raforkumarkaði og aðgang að flutnings- og dreifikerfum, eigendaaðskilnað og reglur um sjálfstæði raforkueftirlits. Þá eru settar fram leiðir fyrir ríkin, eftirlitsaðila og flutningskerfisstjóra til að eiga samstarf sín á milli sem leiði til samtengds innri markaðar sem eykur hlutdeild endurnýjanlegra orkugjafa, styður við frjálssa samkeppni og aukið orkuöryggi. Nýmæli í tilskipuninni varða orkufátækt, virka neytendur, snjallmæla og snjallnet, orkugeymslur og innviði fyrir rafbíla. Skýrari reikningagerð er hluti af neytendaverndinni sem er að finna í

tilskipuninni. Opnað er fyrir möguleika svokallaðra orkusamfélaga sem eru félög sem sett eru á laggirnar til að framleiða og nota eigin orku og geta einnig verið virk á raforkumarkaði. Þessi samfélög geta öðlast rétt til að starfa sem dreifiveitur. Nýjar skyldur eru lagðar á dreifiveitur sem skulu leggja fram kerfisáætlun á minnst tveggja ára fresti. Með auknum fjölbreytileika í dreifikerfinu, vegna nýrra orkukosta, er þörf á auknum sveigjanleika dreifikerfa. Vegna þessa skal regluverk stuðla að betri sveigjanleika og orkunýtingu í dreifikerfum. Dreifikerfi eiga einnig að auðvelda tengingar fyrir hleðslustöðvar. Ný samtök evrópskra dreifiveitna verða sett á laggirnar sem eru samsvarandi samtök og samtök flutningsfyrirtækja (ENTSOE). Í tilskipuninni er kveðið á um að kerfisáætlun flutningsfyrirtækis skuli vera lögð fram til eftirlitsaðila á tveggja ára fresti hið minnsta, í stað árlega. Eftirlitsaðili (raforkueftirlit) fær nokkur ný eftirlitsverkefni tengd virkum sveigjanlegum markaði og orkuöryggi, t.d. varðandi kerfisþjónustu, yfirsýn yfir fjárfestingar í orkugeymslum og þróun snjallneta.

Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/943 frá 5. júní 2019 um innri markaðinn fyrir raforku (endurútgáfa)

Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/943 um innri raforkumarkað er endurútgáfa reglugerðar (EB) nr. 714/2009 um skilyrði fyrir aðgangi að neti fyrir raforkuviðskipti yfir landamæri. Nýja reglugerðin fjallar almennt um starfsemi fyrirtækja á raforkumarkaði og er þannig víðtækari og fjallar um fleiri atriði en sú fyrri sem fjallaði um viðskipti yfir landamæri með raforku. Reglugerðin setur fram meginreglur varðandi frjálsa verðmyndun á markaði, sveigjanleika, virka neytendur og tengingar milli landa. Nýmæli í reglugerðinni eru reglur varðandi álagsjöfnun, kauphallir, álagsdreifingu, flutningsgetu, afltryggingar og mat á orkuöryggi. Samkvæmt reglugerðinni skal stuðla að auknu samstarfi flutningskerfisstjóra og eftirlitsaðila. Skýrar er kveðið á um hlutverk samtaka flutningsfyrirtækja í Evrópu (ENTSOE). Svæðisbundið samstarf flutningsfyrirtækja er aukið með tilkomu svæðisbundinna samhæfingarstöðva. Evrópsk samtök dreifiveitu fyrirtækja (DSO) eru sett á laggirnar. Reglugerðin opnar fyrir möguleika á setningu netmála á fleiri sviðum en áður, þ.á m. varðandi notkunarsvörun, afhendingarskerðingar, kerfisþjónustu, orkugeymslu, gögn og netöryggi. Nýmæli lúta einnig að nýju viðmiðum við aðferðarfræði í setningu og uppbyggingu gjaldskráa og ný ákvæði sem tilgreina hvers konar kostnað skuli falla utan við leyfðan kostnað flutnings og dreififyrirtækja við ákvörðun gjaldskrár.

Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/942 frá 5. júní 2019 um að koma á fót Evrópusambandsstofnun um samstarf eftirlitsaðila á orkumarkaði (endurútgáfa)

Reglugerð (ESB) 2019/942 leysir af hólmi eldri reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 713/2009 sem kom á fót samstarfsstofnun eftirlitsaðila á orkumarkaði (ACER). Í reglugerðinni er að finna ákvæði um lagalega stöðu stofnunarinnar, samsetningu og ákvarðanir stofnunarinnar, m.a. gagnvart landsbundnum stjórnvöldum. ACER fær með reglugerðinni aukið hlutverk í vinnslu netmála og framsetningu þeirra til framkvæmdastjórnar ESB. ACER fær aukið hlutverk í tengslum við samevrópskt mat á orkuöryggi (aflskortur og viðbragðsáætlanir) í samráði við ENTSOE sem er áfram í hlutverki tæknilegs ráðgjafa. Þá munu dreifiveitur og samtök þeirra taka þátt í þróun netmála.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samstarfi við UTN

Orkunýtni

Hluti af hreinorkupakka ESB. Komin er fram tillaga að nýrri tilskipun um orkunýtni sem leysir eldri tilskipun um sama efni frá 2012 af hólmi. Tillagan er hluti af „Fit-for 55“ aðgerðum sem ætlað er að ná markmiðum ESB um kolefnishlutleysi árið 2050 og draga úr losun um 55% fyrir

árið 2030. Hertar aðgerðir eru settar fram sem miða að því að ná þessum markmiðum. Ísland óskaði eftir heildarundanþágu frá tilskipun um orkunýtni 2012/27/ESB (EED) á grundvelli þess að tilskipunin ætti ekki við orkukerfi Íslands sem nýtir orku af endurnýjanlegum uppruna í raf- og hitaveitum. Meginmarkmið EED tilskipunar er að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og innflutning á orku/eldsneyti. Í röksemdum Íslands var fyrir utan sérstöðu orkukerfisins, rakið að vegna smæðar raforkufyrirtækja og lágs raforkukostnaðar þá væru aðgerðir ekki kostnaðarhagkvæmar, hvorki fyrir neytendur né fyrirtæki. EED-tilskipunin hefur enn ekki verið tekin upp í EES-samninginn. Gert er ráð fyrir að afstöðu Íslands verði haldið á lofti og settar fram tillögur að breytingum sem taka mið af hagsmunum Íslands.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samstarfi við IRN

Orkunýtni bygginga

Hluti af hreinorkupakka ESB. Tilskipun 2018/844/EU um breytingu á tilskipun 2010/31/EU um orkunotkun bygginga (EPBD) er hluti af hreinorkupakka ESB. Ísland er með undanþágu frá tilskipuninni frá 2010. Undanþágan er skilyrt að því leyti að Ísland þarf að taka til greina nýmæli í nýrri tilskipun 2018/844/EU, t.a.m. er lúta að snjallvæðingu bygginga og hleðslumöguleika fyrir rafbíla.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samstarfi við IRN

Eftirlits- og stjórnunarkerfi

Hluti af hreinorkupakka ESB. Reglugerð 2018/1999 (EU) snýr að eftirlits- og stjórnkerfi (e. governance) og samræmir orku- og loftslagsáætlanir ríkjanna um hvernig þau muni uppfylla markmið sín til 2030. Ríkin setja fram tíu ára landsaðgerðaráætlanir um orku og loftslagsmál (e. national energy and climate plan, NECP). Markmiðið er að draga úr skriffinsku með því að samræma kröfur um skýrslugjöf sem er að finna í aðskildri lagasetningu á orku- og loftslagssviði. Þá eru ekki lengur sett ákveðin landsmarkmið eins og finna mátti í RES-tilskipun, heldur mun samtali eiga sér stað milli ríkjanna og framkvæmdastjórnar ESB um hvernig landsáætlanir miða að því að ná sameiginlegum orku- og loftslagsmarkmiðum fyrir árið 2030. Sá hluti reglugerðarinnar er lýtur að loftslagsákvæðum hefur verið tekinn upp í EES-samninginn undir Bókun 31 um samvinnu á sérstökum sviðum utan marka fjórþætta frelsisins.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samstarfi við UTN

Endurnýjanlegir orkugjafar

Hluti af hreinorkupakka ESB. Tillaga er komin fram um að gera breytingu á gildandi tilskipun 2018/2001/ESB um aukna hlutdeild endurnýjanlegrar orku, reglugerð 2018/1999 og tilskipun 98/70/EB og að fella niður tilskipun 2015/652. Tillaga þessi er hluti af löggjafartillögum sem bera heitið „Fit for 55“ og byggja á stefnumótun Græna sáttmálans (e. The European Green Deal). Tilgangurinn er að ná hertum loftslagsmarkmiðum sem gera ráð fyrir að draga úr losun koltvísýrings um 55% fyrir árið 2030 miðað við árið 1990. Eftirfarandi ákvæði og kröfur þarf að skoða m.t.t. íslenskra hagsmuna:

- Tæknilegar kröfur er tengjast vetni, rafeldsneyti og lífeldsneyti sem gæti verið framleitt á Íslandi. Ýmsar breytingar eru gerðar á skilgreiningum og útreikningum fyrir eldsneyti af ólífraenum uppruna.
- Sett eru skilyrt ákvæði um samstarfsverkefni yfir landamæri og samstarf ríkja um orkuvinnslu á hafsvæðum.

- Endurnýjanleg orka fyrir byggingar. Ísland hefur undanþágu frá kvöðum sem er að finna í tilskipun um orkunýtni bygginga. Skoða þarf hvort viðhalda skuli þeim undanþágum.
- Lágmarkshlutdeild endurnýjanlegrar orku og hráefni til iðnaðar. Orkumerkingar fyrir framleiðsluvörur sem gefa til kynna notkun endurnýjanlegrar orku eða eldsneytis í framleiðsluferlinum.
- Sett eru ákvæði sem styðja við gerð langtíma-raforkusölusamninga (e. power purchase agreements).
- Hitaveitur og glatvarmi. Settar eru fram kröfur um samþættingu hita- og dreifikerfa rafmagns. Gæta þarf að því að kröfur verði ekki settar sem henta ekki innlendum aðstæðum hitaveitna. Skoða í því samhengi kröfur um tengingar þriðja aðila og samspil við dreifi- og flutningskerfi. Skoða sérstaklega hvort íslenskar hitaveitur falli áfram undir undanþágur vegna hárrar hlutdeildar endurnýjanlegrar orku.
- Eldsneyti í samgöngum. Auknar kvaðir um samdrátt í losun GHG og undirmarkmið um hlutdeild þróaðs lífeldsneytis og rafeldsneytis. Hvatakerfi/viðskiptakerfi er sett á laggirnar sem heimilar viðskipti milli rafhleðslusala og söluaðila eldsneytis. Sjálfbærni viðmið fyrir lífeldsneyti eru hert.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samstarfi við IRN og UTN

Sjálfbært flugeldsneyti

Tillaga að reglugerð um sjálfbært flugeldsneyti felur í sér töluvert auknar kröfur til aðila sem tengjast afgreiðslu og notkun flugvélaeldsneytis. Einnig felur hún í sér aukið hlutverk lögbærra yfirvalda á Íslandi á sviði eftirlits. Hlutverk reglugerðarinnar er að draga úr jarðefnaeldsneytisnotkun flugsamgangna og jafna stöðu aðila á þeim markaði innan ESB. Að teknu tilliti til markmiða Íslands í loftslagsmálum snýr hagsmunagæsla á þessu sviði einkum að eftirfarandi þremur atriðum: Meginmarkmiðið er að koma eins og hægt er í veg fyrir að skuldbindingar sem Ísland undirgangist við innleiðingu gerðarinnar leiði til þess samkeppnisstaða Keflavíkurflugvallar sem tengiflugvallar á milli EES og Norður-Ameríku skerðist samanborið við aðra evrópska flugvelli og bein flug yfir Atlantshafið. Annað markmið er að íslenskur almenningur og ferðaþjónustan taki ekki á sig byrðar umfram það sem almennt gerist innan EES í ljósi þess að flug er eini ferðamátinn frá Íslandi til annarra landa. Þriðja markmið er að innleiðing gerðarinnar leiði ekki til kolefnisleka. Sérstaklega þarf að vakta samanlögð áhrif þessarar tillögu og tillögu um breytingar á viðskiptakerfi með losunarheimildir er varða flug, sem báðar geta mögulega leitt til umtalsverðar hækkunar á kostnaði við flug til Íslands.

Ábyrgt ráðuneyti: URN í samvinnu við IRN

Peningaþvætti

Miðlægur eftirlitsaðili aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í Evrópu

Framkvæmdastjórnin hefur sett fram pakka sem inniheldur þrjár tillögur að reglugerðum, þ.e. reglugerð um breytingu og niðurfellingu á reglugerð 2015/847 um þær upplýsingar sem fylgja eiga millifærslum, reglugerð um nýjan evrópskan eftirlitsaðila á vettvangi aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka (e. Anti-Money Laundering Authority - „AMLA“) og reglugerð um aðgerðir til að koma í veg fyrir misnotkun fjármálakerfisins hvað varðar peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Pakkinn inniheldur einnig eina tillögu að tilskipun um þær aðgerðir sem aðildarríki eiga að grípa til í því skyni að koma í veg fyrir misnotkun

fjármálakerfisins hvað varðar peningabætti og fjármögnun hryðjuverka (sjötta peningabættistilskipunin). Gera má ráð fyrir, nái umræddar tillögur fram að ganga, að þær muni hafa talsverð áhrif hér á landi og kalla á breytingar á löggjöf. Hagsmunagæsla Íslands snýr fyrst og fremst að fyrirhugaðri stofnun hins nýja eftirlitsaðila og stjórnskipulagi þeirrar stofnunar. Hafa þarf hliðsjón af tveggja stöða lausninni, sem byggt var á við innleiðingu hins evrópska eftirlitskerfis á fjármálamarkaði.

Ábyrgt ráðuneyti: DMR í samstarfi við FJR

Rannsóknir og nýsköpun, menntun og menning

Fjölmiðlafrelsi

Nú stendur yfir samráð um tillögu að reglugerð um fjölmiðlafrelsi. Tillagan miðar að því að ryðja úr vegi hindrunum fyrir stofnun og rekstri fjölmiðla ásamt því að koma á sameiginlegum reglum til að efla innri markaðinn í þessum efnum með því markmiði að standa vörð um frelsi og fjölræði fjölmiðla. Tillagan á að mæta þeim mun sem er á reglum aðildarríkjanna er varða fjölræði fjölmiðla og samvinnu á milli sjálfstæðra eftirlitsaðila á sviði fjölmiðla, og sem varða afskipti af eignarhaldi, stjórnun og/eða rekstri fjölmiðla með því að setja sameiginlegar reglur um þessi efni fyrir aðildarríkin. Tillagan mun haldast í hendur við hljóð- og myndmiðlunartilskipunina sem og „pakkann“ um stafræna þjónustu (e. Digital Service Act package). Verði tillaga um gerð reglugerðar samþykkt getur hún haft mikil áhrif á starfsumhverfi fjölmiðla hér á landi. Þá gætu reglurnar orðið til þess að breyta þurfi X. kafla A um eignarhald fjölmiðla í fjölmiðlalögum nr. 38/2011. Verði reglugerðin ekki innleidd í EES-rétt getur það haft þær afleiðingar að fjölmiðlafólki hérlendis séu ekki tryggð sömu tækifæri og sama trausta umhverfi og fjölmiðlafólki innan ESB. Reglugerðartillagan á enda að mæta þeim áskorunum sem fjölmiðlar standa frammi fyrir, m.a. í ljósi þeirra tækniþreyinga sem orðið hafa á undanförunum árum og því hvernig einstaklingar nálgast efni fjölmiðla.

Ábyrgt ráðuneyti: MVF

Samstarfsáætlanir ESB fyrir tímabilið 2021-2027

Reglugerðirnar um samstarfsáætlanir ESB fyrir tímabilið 2021-2027 hafa verið samþykktar og voru teknar upp í EES-samninginn í september 2021. Ísland tekur þátt í Horizon Europe (rannsóknir og nýsköpun), Erasmus+ (menntun-, æskulýðs- og alþjóðáætlanir ESB), Digital Europe Programme (stafræn umbreyting), Life Programme (umhverfið, vernd heilsu manna og sjálfbær nýting), Civil Protection (almannavarnir), Single Market Programme (efling innri markaðarins, samkeppnishæfni lítilla og meðalstórra fyrirtækja, neytendavernd og valdefling neytenda og hagtölugerð), EU4Health (heilbrigðismál), Creative Europe (menningar- og kvikmyndaráætlun ESB), European Solidarity Corps (sjálfbodaliðastarf og samfélagsverkefni ungs fólks á aldrinum 18-30 ára) og European Social Fund+ (atvinnumál og félagsleg nýsköpun). Unnið er að þátttöku í fjárfestingaáætluninni InvestEU. Það er mikilvægt að fylgjast áfram vel með framkvæmd áætlananna þar sem ýmsir þættir eru enn óútfærðir af hálfu ESB. Umfang áætlananna hefur aukist og því mikilvægt að gæta þess að ávinningur haldist í hendur við framlag Íslands til þeirra. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands er að tryggja að þátttaka Íslendinga í samstarfsáætlunum ESB, þ.m.t. í stjórnarnefndum og sérfræðingahópum, sé í samræmi við ákvæði EES-samningsins, og að hámarka árangur og ávinning þátttökunnar á tímabilinu 2021-2027.

Ábyrgt ráðuneyti: HVIN, FJR, UTN, DMR, FRN, HRN, IRN, MAR, MVR, MRN og URN

Samgöngumál

Flutningar með hópþreifreiðum milli landa

Lögð hefur verið til breyting á reglugerð 1073/2009 um sameiginlegar reglur um aðgang að mörkuðum fyrir flutninga með hópþreifreiðar með það að markmiði að efla þjónustu hópferðabifreiða sem raunhæfan valkost við einkabifreiðina. Reglugerðin tekur í dag til tímabundinna fólksflutninga (gestaflutninga) með hópþreifreiðum sem gerðar eru fyrir fleiri en níu farþega, af hálfu fyrirtækis með staðfestu í öðru aðildarríki en flutningarnir fara fram í. Tillagan felur m.a. í sér að í ákveðnum tilvikum gildi reglugerðin um fólksflutninga af hálfu fyrirtækis með staðfestu í öðru aðildarríki óháð því hvort um tímabundna flutninga sé að ræða. Þannig verði fyrirtækjum með staðfestu í öðrum aðildarríkjum í ákveðnum tilvikum heimilað að stunda farþegaflutninga í gistiríki án takmarkana. Stefnt er að því að afnema akstursskrá en nýlegar breytingar á íslenskri löggjöf um gestaflutninga gerir ráð fyrir akstursskrá sem eftirlitsskjali. Markmið með hagsmunagæslu er að reglugerðirnar gildi áfram aðeins um tímabundna flutninga auk þess að gestaflutningar verði skilgreindir á skýrari hátt en nú er, t.d. með því að takmarka slíka flutninga við ákveðinn dagafjölda sem samræmist íslenskri löggjöf. Þá ætti að stefna að því að ekki verði gengið lengra en þörf er á varðandi skyldu til að koma á fót sjálfstæðum eftirlitsaðila.

Ábyrgt ráðuneyti: IRN

Upplýsingatæknimál

Stafræn starfsskrá

Upplýsingatæknimál eru ein af forgangsmálum ríkisstjórnarinnar á kjörtímabilinu. Sett hefur verið af stað áttak til að efla stafræna þjónustu og undirbúa Ísland undir samfélag sem byggir á að leysa handafl af hólmi með hjálp tækni eins og sjálfvirknivæðingu og gervigreind. Áætlun ESB um að aðlaga sambandið að nýjum stafrænum tímum er því hagsmunamál fyrir Ísland. Í áætlun ESB eru stefnumál aðgerðir og tillögur að löggjöf sem snúa beint að þessu og eru settar undir málaflökkinn. Markmiðið með hagsmunagæslu á þessu sviði er að Stjórnarráðið beri tímanlega kennsl á snertifleti, nauðsynlega samhæfingu og aðgerðir, þ.m.t. forgangsröðun, svo og að sameinast um greiningu á þverfaglegum álitafnum. Með skipulegri lágmarkssamhæfingu þvert á málefna svið ólíkra ráðuneyta og reglubundnum upplýsinga- og skoðanaskiptum má stuðla að skýrari heildarsýn og forgangsröðun á hverjum tíma hvað stafræna umbreytingu varðar.

Ábyrgt ráðuneyti: FJR í samstarfi við DMR, FOR, HVIN og MVF

Netöryggi

Tillaga að tilskipun um samræmt stig netöryggis (NIS2) mun leysa af hólmi tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 1148/2016/ESB um net- og upplýsingaöryggi (NIS) sem er innleidd á Íslandi með lögum nr. 78/2019 um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða. Markmiðið með NIS er að tryggja hátt stig öryggis fyrir net- og upplýsingakerfi og auka viðnámsþrótt gegn netógnum á EES-svæðinu. Nái umrædd tillaga fram að ganga, má gera ráð fyrir umtalsverðum áhrifum á núverandi netöryggislöggjöf. Með tillit til útvíkkunar á gildissviði regluverksins munu fyrirtæki og ríkisstofnanir, sem eru undanskilin gildissviði NIS, þurfa að ráðast í aðgerðir til að tryggja netöryggi í starfsemi sinni og mæta kröfum NIS2. Einnig er ljóst að með NIS2 er verið að auka formlegt milliríkjasamstarf á EES-svæðinu. Markmið hagsmunagæslu Íslands snýr fyrst og fremst að því að fylgjast vel með þróun tillögunnar hjá ráðinu og Evrópuþinginu, þá sérstaklega útvíkkun gildissviðs hennar og

áhrifum þess á Ísland. Einnig er mjög mikilvægt að tryggja að Ísland geti tekið jafnan þátt og önnur aðildarríki ESB í alþjóðlegri samvinnu og samráði þegar kemur að netöryggismálum.

Ábyrgt ráðuneyti: HVIN

Rafrænir markaðir

Löggjöf um rafræna markaði (Digital Markets Act) varðar starfsemi stórra og umfangsmikilla aðila sem reka stafræna vettvanga (e. digital platforms), svo sem eins og hýsingaraðila, vefþjónustur, sölusíður, verslanir með smáforrit, bókunarsíður o.s.frv., og bjóða þjónustu við önnur fyrirtæki á innri á markaðnum sem felst í milligöngu milli seljenda og kaupenda vöru og þjónustu. Helsta markmið tillögunnar er að koma í veg fyrir að svokallaðir hliðverðir (e. gatekeepers) viðhafi ósanngjarna viðskiptahætti gagnvart viðskiptaaðilum sínum, bæði fyrirtækjum og neytendum. Í gerðinni felast álitæfni tengd tveggja stoða eðli EES-samningsins sem varðar eftirlit og framkvæmd gerðarinnar. Gert er ráð fyrir því að framkvæmdastjórnin geti beitt fyrirtæki í aðildarríkjunum sektum án aðkomu eftirlitsstjórnvalda í aðildarríkjunum. Útfærsla á slíkri sektarheimild í landsrétt varðar stjórnskipuleg álitamál um framsal ríkisvalds til alþjóðlegra stofnana. Mikilvægt er að tryggja að hagsmunir lítilla og meðalstórra fyrirtækja hér á landi verði tryggðir og jafnframt að útfærsla eftirlitsheimilda verði í samræmi við tveggja stoða eðli EES-samningsins.

Ábyrgt ráðuneyti: MVF í samstarfi við HVIN

Rafræn þjónusta

Tillagan felur í sér uppfærslu á eldri tilskipun um rafræna þjónustu á innri markaðnum. Tillagan er sett fram samhliða annarri tillögu að reglugerð, Digital Markets Act. Digital Services Act fjallar fyrst og fremst um milliliði (e. intermediaries) og stafræna vettvanga (e. digital platforms). Meginmarkmið tillögunnar er að vernda neytendur og grundvallarréttindi þeirra á netinu, auka gagnsæi og skýra ábyrgð aðila sem veita þjónustu á netinu og stuðla að samkeppni, nýsköpun og vexti. Markmiðið með hagsmunagæslu Íslands er að tryggja samkeppnishæfni Íslands með því að hér á landi gildi samrýmanlegar reglur um milliliði sem veita rafræna þjónustu og annars staðar á innri markaðnum. Jafnframt að tryggja tjáningarfrelsi og grundvallarréttindi neytenda en jafnframt að Ísland verði ekki nýtt sem skálkaskjól fyrir ólöglegt efni eða ólöglega starfsemi vegna slakari reglna um gagnsæi milliliða sem veita rafræna þjónustu.

Ábyrgt ráðuneyti: MVF í samstarfi við HVIN

Gervigreind

Fyrir liggur tillaga að reglugerð um samræmdar reglur um gervigreind (e. artificial intelligence) sem er jafnframt fyrsta heildstæða löggjöf sinnar gerðar á heimsvísu. Meginmarkmið tillögunnar er styðja við þróun og nýtingu gervigreindarlausna með því að setja regluramma um gervigreind, sérstaklega með tilliti til áhættuþátta varðandi nýtingu slíkrar tækni. Tillögunni er einnig ætlað að byggja upp traust varðandi nýtingu gervigreindar, með regluramma um nýtingu hennar. Tillagan byggir ennfremur á sjónarmiðum um evrópsk gildi og grundvallarréttindi og er ætlað að stuðla að því að notendur geti treyst lausnum sem byggja á gervigreind, um leið og að hvetja til þróunar slíkra lausna. Gervigreind felur í sér mikla möguleika og ætti að nýta í þágu samfélagsins með það að meginmarkmiði að bæta velferð fólks. Markmið með hagsmunagæslu Íslands snýr fyrst og fremst að því að fylgjast vel með þróun tillögunnar hjá ráðinu og Evrópuþinginu og áhrifum hennar á Íslandi. Einnig er mikilvægt að tryggja að Ísland geti tekið þátt í alþjóðlegri samvinnu og samráði um gervigreind, til jafns við önnur aðildarríki ESB, t.a.m. með því að tryggja aðkomu að svokallaðri

stjórnarnefnd um málefni gervigreindar (e. Artificial Intelligence Board) og öðrum einingum sem kunna að fara með gervigreindarmál.

Ábyrgt ráðuneyti: HVIN

Vinumarkaðurinn

Lágmarkslaun

Framkvæmdastjórnin hefur sett fram tillögu að tilskipun sem mælir fyrir um viðeigandi lágmarkslaun innan ESB. Markmið með tillögunni er að setja reglur sem tryggja að lágmarkslaun séu virt og að launafólki séu tryggð viðeigandi vernd þegar kemur að launum og ákvörðun launa, hvort sem það er á grundvelli kjarasamninga eða samkvæmt lögum. Fylgjast þarf með þróun tillögunnar innan Evrópuþingsins og ráðsins. Auk þess verður að tryggja að sjónarmiðum, sem varðar hagsmuni Íslands, verði komið á framfæri á meðan tillagan er enn í þróun, verði talin þörf á því. Auk þess þarf sérstaklega að skoða hvort tillagan teljist vera EES tæk.

Ábyrgt ráðuneyti: FRN

Almannatryggingar

Fyrir liggur tillaga um margvíslegar breytingar á gildandi almannatryggingareglugerðum ESB 883/2004 og 987/2009, með síðari breytingum, aðallega hvað varðar réttindi og bætur vegna atvinnuleysis, langtímaumönnunar, fjölskyldubætur, lagaskil og aðgengi að félagslegum greiðslum fyrir þá sem eru utan vinnumarkaða. Tillagan varðar breytingar á gildandi almannatryggingaákvæðum við för eða flutning milli EES-ríkjanna. Breytingarnar kunna að leiða til þess að breyta þurfi íslenskum lögum er varða almannatryggingar og geta kallað á aðlögun/sérþóku við reglugerðina og viðauka hennar. Tillagan leiðir til þess að semja þarf um aðlögun við tiltekna nýja/breytta viðauka við reglugerðirnar, getur leitt til þess að taka þurfi upp Norðurlandasamninginn um almannatryggingar og getur kallað á lagabreytingar hér á landi. Nauðsynlegt er að fylgjast vel með þróun málsins og niðurstöðu þess til að geta betur metið líkleg áhrif tillögunnar, verði hún samþykkt, m.a. á innlenda löggjöf, t.d. hvað varðar þörf á lagabreytingum, áhrif á réttindi fólks sem nýtir sér frjálsa för og á útgjöld ríkissjóðs.

Ábyrgt ráðuneyti: FRN í samstarfi við FJR og HRN